

Beslutningsforslag nr. B 176. Fremsat den 14. april 2004 af Pernille Rosenkrantz-Theil (EL), Keld Albrechtsen (EL), Line Barfod (EL) og Søren Søndergaard (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om minimumsrettigheder for elever i folkeskolen

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte et lovforslag, der sikrer eleverne i den danske folkeskole en række basale minimumsrettigheder. Rettighederne skal sikre eleverne et minimum af fysiske, pædagogiske og økonomiske rammer for skolegangen. Til nationalt bindende målsætninger hører der bindende minimumskrav til rammerne.

For at sikre en fælles folkeskole skal eleverne som minimum have følgende rettigheder, uanset hvor i landet de går i skole:

1. Eleverne har ret til at modtage undervisning i et antal timer svarende til det vejledende minimumstimetal.
2. Eleverne har ret til, at der maksimalt er 22 elever i klassen, at der til de yngste klassetrin (børnehaveklasse til 3. klassetrin) afsættes ressourcer svarende til 10 timer ugentligt pr. klassetrin til tolærerordninger/deletimer/holddannelse, og at der på de øvrige klassetrin skal være ressourcer, der svarer til mindst en tolærerordning/deletimer/holddannelse om dagen i klassen. Undervisningen skal tilrettelægges, så den svarer til folkeskolens formål, og den skal varieres, så den svarer til den enkelte elevs behov og forudsætninger. De meget ambitiøse krav i loven i så henseende stiller krav om bedre rammer for dette arbejde.
3. I folkeskolelovens § 2, stk. 3, er det præciseret, at skolen skal løse sine opgaver i samarbejde med forældrene. En elev har derfor ret til to årlige skole-hjem-samtaler, to årlige forældremøder samt et årligt skole-hjem-arrangement med lærerdeltagelse (skovtur, teater, fest el.lign.).
4. En undersøgelse foretaget af Skole og Samfund i 2001 viser, at de ressourcer, en skole har afsat til specialundervisning, ofte bliver brugt til andre formål. Derfor må det være en ret for folkeskolens elever, at der som et gennemsnitligt minimumskrav afsættes 80 ugentlige lektioner til specialundervisningsopgaver til børn med læsevanskeligheder og adfærdsproblemer. Det skal være en pligt for skolen, at disse timer bliver anvendt til formålet. (80 timer om ugen er et minimumskrav for en gennemsnitsskole med to spor og 20 elever pr. klasse.)
5. Folkeskolens elever har krav på at blive undervist af opdaterede og veluddannede lærere. Derfor skal der afsættes minimum 35 timer pr. lærer om året til efter- og videreuddannelse.
6. En undersøgelse af de fysiske rammer for folkeskolen viser, at kun 25 pct. af skolernes klasselokaler lever op til de pladskrav, man med rimelighed kan stille. Undersøgelser viser, at 75 pct. af skolernes lokaler er på 48 m² eller derunder. Eleverne har ret til et hjemklasselokale på mindst 60 m². Der skal være plads til læse- og studiehjørner og klassens it-arbejdspladser, der skal være værkstedsområder i forbindelse med hjemlokaleafsnit, og der skal være en kantine til eleverne.
7. Weinrichrapporten fra 1995 udarbejdet af Folkeskolerådet anslår, at efterslæbet på budgettet til undervisningsmidler er på ca. 10 mia. kr. Det må være en ret for eleverne, at deres undervisning mødes med tidssvarende materialer. Eleverne har ret til, at der afsættes mindst 2.500 kr. pr. elev pr. år til uv-midler, at skolen har et særskilt it-budget, at der er et budget til lejrskoler, og at der i øvrigt er et budget til kontakten med det omgivende samfund.

8. Efter folkeskolelovens § 19, stk. 2, skal der på den enkelte skole oprettes et pædagogiske servicecenter. I dette pædagogiske servicecenter skal eleverne kunne møde de traditionelle undervisningsmidler, audiovisuelle materialer, undervisningsmidler i elektronisk form samt interaktive medier. Eleverne har ret til, at servicecenteret skal være åbent i hele undervisningstiden med kvalificeret bemanning, at der er et minimumsbudget på 300 kr. pr. elev pr. år, og at der er 10-15 it-arbejdspladser, hvor der også er mulighed for video- og lydredigering.

Bemærkninger til forslaget

I sin åbningstale den 7. oktober 2003 introducerede statsminister Anders Fogh Rasmussen regeringens nye politisk-filosofiske retorik: Der skal fremover lægges vægt på konsekvens og noget for noget.

Hvis der skal være mening med udsagn som dette, må det betyde, at når der kræves en bedre folkeskole, må der også skabes de nødvendige rammer for en bedre folkeskole.

Regeringen og Socialdemokratiet har sammen indført bindende nationale målsætninger for undervisningen i folkeskolen. Såfremt der skal være en sammenhæng i regeringens og Socialdemokratiets politik, skal der også være bindende minimumsrammer for folkeskolens virke. Og der skal afsættes flere ressourcer, hvis folkeskolen skal blive bedre.

De nye ændringer på folkeskoleområdet gældende fra den 1. august 2003 taler om nye faglige trinmål, nye faglige krav generelt og individuelle undervisningsplaner for det enkelte barn. Disse tiltag betyder øgede krav til folkeskolen og dens parter; lærere, elever og forældre.

Det ville i den sammenhæng være i tråd med statsministerens konsekvensfilosofi, hvis rammerne og ressourcerne til folkeskolen var af en sådan karakter, at det var muligt for skolerne at forsøge at leve op til de øgede krav, der stilles til dem.

Virkeligheden er desværre en anden. Der spares på folkeskolen i mange kommuner.

Der kommer ca. 8.000 flere elever i folkeskolen i 2004, altså en stigning i elevtallet på 1,4 pct. Kommunerne er underlagt skattestop og vækststrammer, så elevtallets stigning følges ikke af en tilsvarende stigning i ressourcerne.

Over en tredjedel af kommunerne øger klassekvotienten. Ressourceindsatsen pr. elev er faldet med 1 pct. i 2004 oven i et fald på 2,9 pct. i 2003. Og i ca. 44 pct. af kommunerne ligger folkeskolen under det vejledende timetal (ifølge KL's budgetredegørelse december 2003).

Besparelserne, som ifølge Danmarks Lærerforening, finder sted i op mod halvdelen af landets kommuner, giver sig udslag på mange forskellige måder.

En undersøgelse, som Enhedslisten har foretaget i ti kommuner, viser:

- En østjysk kommune sparer på den almindelige specialundervisning og 2-lærer-timerne.
- En sønderjysk kommune sparer 20 pct. på undervisningsmidler og bygningsvedligeholdelse.
- I tre kommuner i Sydvestjylland giver man først timer til indførelse af folkeskoleloven med flere timer i dansk og matematik for dernæst at hente et endnu større beløb inden for samme folkeskole, som ellers skulle styrkes.
- I en kommune på Sjælland skærer man 40 fuldtidsstillinger væk. Besparelser vil herudover få konsekvenser for skole-hjem-samarbejdet.
- En kommune i hovedstadsområdet nedlægger konsulentstillingen for de tosprogede elever, og der skæres i tilbud til de adfærdsmæssigt svage elever. Herudover afsættes der færre midler til inventar, undervisningsmidler og lejrskoler.
- I en stor kommune på Fyn reduceres skolevæsenet med ca. 50 lærerstillinger i 2004, stigende til 72 stillinger i 2007. Antallet af pladser til elever med særlige vanskeligheder mere end halveres.
- I en kommune i Sydvestsyssel nedsætter man undervisningstiden med 2 lektioner pr. uge.
- En sydjysk kommune siger selv, at »bloktilskuds-kompensationen ikke vil kunne dække udgifterne til at øge fagligheden (det vil sige mere undervisning til eleverne) i det omfang, det er tilsigtet med lovændringen.«

Tidligere undersøgelser har vist en betydelig spredning i det gennemsnitlige timetal på landsplan.

På trods af, at kravene til undervisningen og målene med undervisningen er præcis de samme, er rammerne for undervisningen meget forskellige fra kommune til kommune.

Regeringen og det politiske flertal fastsætter altså bindende målsætninger for skolen, som kommunerne for manges vedkommende ikke har mulighed for at opfylde eller tolker meget forskelligt.

Decentraliseringen af folkeskolen betyder i dag, at folketingsflertallet på den ene side pålægger bestem-

te krav og målsætninger og på den anden side ikke medvirker til at sikre, at disse kan gennemføres – nærmest tværtimod. Dermed øges forskellene mellem folkeskolerne i landet.

Enhedslisten anser folkeskolen for en fælles folkeskole, hvor der skal være fælles minimumsrammer for eleverne.

Enhedslisten ønsker decentralisering, men ikke anarki og nedskæringer. Folkeskolen er en fælles folkeskole, og eleverne skal ikke stilles så vidt forskelligt, som det sker i øjeblikket.

På trods af, at målene for folkeskolen er fastlagt centralt, er der som tidligere nævnt store forskelle mellem skolerne. Undersøgelser i slutningen af 1990'erne har tidligere vist, at der kan være en forskel på 45 pct. mellem det antal undervisningstimer, skoler i Danmark tilbyder.

På den baggrund er det bydende nødvendigt, at der opstilles fælles minimumsrettigheder for de danske skoleelever, og at der stilles ressourcer til rådighed for folkeskolerne til at nå disse minimumsrettigheder.

I den generelle debat om skolens situation er det værd at bemærke, at forskningschef i Dansk Industri Bjarne Lundager Jensen den 1. november 2003 til Politiken siger, at »vi har behov for, at der i skolen kommer den samme energi, kraft og vilje til forandring, som der var i 1970'erne, hvor hovedvægten var på pædagogiske eksperimenter. Den energi har vi behov for nu, hvis vi for alvor vil skabe øget undervisningsdifferentiering og talentpleje. Det er det spring, vi har behov for igen.« Det lader altså til, at industrien er ved at få øjnene op for de bløde værdier i skole- og undervisningssammenhæng.

Skriftlig fremsættelse

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om minimumsrettigheder for elever i folkeskolen.

(Beslutningsforslag nr. B 176).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.